

“La Eucaristía sana porque nos une a Jesús: nos hace asimilar su manera de vivir, su capacidad de partirse y entregarse a los hermanos, de responder al mal con el bien.”

(Papa Francisco)

Família “L’Alegria de l’Amor”

El 19 de març de 2016 el Papa Francesc publicava l'exhortació apostòlica “Amoris Laetitia” que volia posar de manifest la importància de les famílies, no tan sols dins l'àmbit religiós sinó que va un poc més enllà i manifesta la seva preocupació per la situació actual d'aquesta institució que actualment es relativitza i es vol buidar de contingut dins la nostra societat.

Amb aquest escrit comencem una sèrie de reflexions sobre aquesta exhortació que el Papa va voler titular “L’alegria de l’Amor” i que aniran sortint cada setmana al Full Dominical de l'estiu.

L'experiència de la pandèmia ha posat de relleu el paper central de la Família com Església domèstica i la importància de reforçar els llaços comunitaris entre famílies que fan de l'Església una “Família de Famílies”.

Amb l'objectiu principal de difondre el contingut d'aquesta exhortació apostòlica per a “fer experimentar que l'Evangelí de la família és alegria que omple el cor i la vida sencera” el Sant Pare ens recorda que el sagrament del matrimoni és un do que té en si mateix una força transformadora de l'amor humà.

L'exhortació comença amb una frase que es tota una declaració d'intencions: “L’alegria de l’amor que es viu a les famílies és també el goig de l’Església”.

“L’alegria de l’amor que es viu a les famílies és també el goig de l’Església”

D'alguna manera ens està dient que les famílies són la base d'una societat equilibrada que vol viure en pau, que es vol desenvolupar com una comunitat de persones que interactuen entre si posant com a base l'amor i l'entrega als altres, on es viu la confiança i la gratuïtat d'una manera natural, i que l'amor que s'hi viu és reflex de l'amor infinit del Pare.

Davant els atacs a la família per part de la societat actual, en nom d'una suposada modernitat i als que ja ens hi esteim acostumant, on tot es relativitza, també la convivència i l'entrega generosa als altres, el Papa ens recordava, ara fa cinc anys, que “la família ha sigut sempre l'hospital més proper”. Com si fos una premonició de la pandèmia que esteim vivint i on s'ha demostrat que el refugi més proper on demanar ajuda, quan plouen les dificultats, ha estat novament la família. Per aquest motiu, ens convida a viure la nostra vida de parella com una participació en l'obra fecunda de Déu, i on cada un de nosaltres és per als demés: parella, fills, néts, etc., una provocació constant de l'Esperit.

Secretariat de Família i Vida

pensaments

Crear un “estado de opinión” es, hoy, y teniendo en cuenta el poder de los medios de comunicación, fácil. Basta con repetir tópicos o mentiras. La ignorancia hará el resto. Así, una falacia se convierte en una “verdad” incuestionable e incuestionada... Una de las víctimas de esa subliminal metodología es la Iglesia, porque ésta, sin duda, molesta a los totalitarismos que, de un color u otro, odian la libertad, el pensamiento, la argumentación y el amor. Te asombra, pues, la frivolidad con la que se habla de ella y las omisiones tendenciosas que de su tarea elaboran los grandes “mass media” serviles para con otros fines. La burla sobre el sacramento del Perdón, la interminable retahíla sobre el oro del Vaticano, la inexistente intervención de Dios ante el mal

Estados de opinión

y un largo etcétera son el producto que se vende y, curiosamente, se compra, sin análisis previo...

Nadie, sin embargo, habla de los 243 mi-

llones de cristianos que son, en pleno siglo XXI, perseguidos en el mundo. A la postre, no son personajes conocidos... Cristianos que por servir con coherencia a una Cruz, que no es sino expresión máxima del Amor, han tenido que huir de su tierra, han sido/son torturados o asesinados, niños incluidos... Tampoco aparece en esos corrillos del anticlericalismo la labor social y callada de “Caritas” o de “Manos Unidas” o...

Asumamos –y corriamos- los errores de la Iglesia, pero defendámosla, también, con valentía, no estando, nunca más, en nuestras casas con las puertas cerradas por miedo... Nadie dijo que ser cristiano fuera fácil. Pero sí bellissimo... ¿Nos ponemos las pilas?

Juan Luis Hernández Gomila

Diumenge XII de Durant l'Any

Lectura del llibre de Job 38, 1.8-11

El Senyor, des de la tempesta, digué a Job: “¿Qui posà les portes que limiten la mar quan naixia plena d’insolència, i jo la vestia amb les boires i li donava, per bolquers, la nuvolada? Jo vaig retallar les seves voreres i la vaig tancar amb portes i barrots, dient-li: Fins aquí et permet venir, no més enllà. Atura la insolència de les teves ones.”

Salm responsorial 106

R: Enaltiu el Senyor, perdura eternament el seu amor.

-Uns comerciants que s'embarcaren i es feren mar endins, foren testimonis de les obres del Senyor, dels seus prodigis en alta mar. R.

-A un orde seva es girà un huracà, que aixecava grans onades: es veien al cel, es veien al fons, i, extenuats de mareig, no s'aguantaven drets, no hi valia res la seva perícia. R.

-En les seves penes cridaren el Senyor, i els salvà d'aquell perill: placà el temporal i vingué la bonança, es calmaren les onades del mar. R.

-I els va dur fins al port, plens de goig per la calma retrobada. Que reconeixin els favors del Senyor, el prodigis que ha fet en bé dels homes. R.

Lectura de la 2ª carta de sant Pau als cristians de Corint 5, 14-17

Germans, l'amor que Crist ens té ens obliga: hem de reconèixer que un ha mort per tots. I és que tots han mort, però ell ha mort per tots, perquè no visquin ja per a ells mateixos, sinó per a aquell que ha mort per tots i ha ressuscitat. Per això nosaltres des d'ara, ja no valoram ningú per la seva condició mortal, i si en altre temps havíem valorat així Crist, ara ja no ho feim. Aquells qui viuen en Crist són una creació nova; tot allò que era antic ha passat, ha començat un món nou.

Lectura de l'Evangelio segons sant Marc 4, 35-41

Un dia, l'horabaixa, Jesús digué als deixebles: “Passem a l'altra vorera.” Deixaren la gent, i se l'endugueren en la mateixa barca on es trobava. Devora ells seguien també altres barques. Mentrestant s'aixecà un temporal de vent tan fort que les onades queien damunt la barca i s'anava omplint. Jesús era a popa, dormint amb el cap reclinat a un coixí. Ells el criden i li diuen: “Mestre, ¿no veis que ens enfonsam?” Jesús es desvetllà, va renyar el vent i digué a l'aigua: “Calla i estigues quieta.” El vent amainà i seguí una gran bonança. Després els digué: “¿Per què sou tan porucs? ¿Encara no teniu fe?” Ells, plens de gran respecte, es demanaven un a l'altre: “¿Qui deu ser aquest, que fins i tot el vent i l'aigua l'obeeixen?”

Lectura del libro de Job 38, 1.8-11

El Señor habló a Job desde la tormenta: «¿Quién cerró el mar con una puerta, cuando escapaba impetuoso de su seno, cuando le puse nubes por mantillas y nubes tormentosas por pañales, cuando le establecí un límite poniendo puertas y cerrojos, y le dije: “Hasta aquí llegarás y no pasarás; aquí se romperá la arrogancia de tus olas”?».

Salmo responsorial 106

R: ¡Dad gracias al Señor, porque es eterna su misericordia!

-Entraron en naves por el mar, comerciando por las aguas inmensas. Contemplaron las obras de Dios, sus maravillas en el océano. R.

-Él habló y levantó un viento tormentoso, que alzaba las olas a lo alto; subían al cielo, bajaban al abismo, el estómago revuelto por el mareo. R.

-Pero gritaron al Señor en su angustia, y los arrancó de la tribulación. Apaciguó la tormenta en suave brisa, y enmudecieron las olas del mar. R.

-Se alegraron de aquella bonanza, y él los condujo al ansiado puerto. Den gracias al Señor por su misericordia, por las maravillas que hace con los hombres. R.

Lectura de la segunda carta del apóstol san Pablo a los Corintios 5, 14-17

Hermanos: Nos apremia el amor de Cristo, al considerar que, si uno murió por todos, todos murieron. Y Cristo murió por todos, para que los que viven ya no vivan para sí, sino para el que murió y resucitó por ellos. De modo que nosotros desde ahora no conocemos a nadie según la carne; si alguna vez conocimos a Cristo según la carne, ahora ya no lo conocemos así. Por tanto, si alguno está en Cristo es una criatura nueva. Lo viejo ha pasado, ha comenzado lo nuevo.

Lectura del santo Evangelio según san Marcos 4, 35-40

Aquel día, al atardecer, dijo Jesús a sus discípulos: «Vamos a la otra orilla». Dejando a la gente, se lo llevaron en barca, como estaba; otras barcas lo acompañaban. Se levantó una fuerte tempestad y las olas rompían contra la barca hasta casi llenarla de agua. Él estaba en la popa, dormido sobre su cabezal. Lo despertaron, diciéndole: «Maestro, ¿no te importa que perezcamos?». Se puso en pie, increpó al viento y dijo al mar: «¿Silencio, enmudece!». El viento cesó y vino una gran calma. Él les dijo: «¿Por qué tenéis miedo? ¿Aún no tenéis fe?». Se llenaron de miedo y se decían unos a otros: «¿Pero quién es este? ¡Hasta el viento y el mar le obedecen!»

Per què sou tan porucs?

Encara no teniu fe?

L'escena de la tempesta de l'evangelí d'avui és un pretext de l'autor per a l'escenificació d'una experiència traumàtica per als deixebles, que “tenen por” perquè “encara no tenen fe”.

El centre de l'escena està posat en “Jesús, adormit a popa amb el cap reclinat en un coixí”. És una al·lusió a la seva mort i sepultura. En els versets anteriors, Jesús ha parlat de la vida de la petita llavor que, un cop enterrada, creix fins a fer-se una hortalissa prou gran com perquè els ocells del cel hi facin niu”.

El relat d'avui comença amb la indicació de Jesús de “passar a l'altra riba”, al capvespre d'aquell mateix dia. El vent i les onades prefiguren la “tempesta” que, en els deixebles, està provocada per la mort (dormició) de Jesús.

Els crits dels deixebles provoquen que Jesús és desvetllí. Ells fan l'experiència de la seva nova presència activa (“resurrecció”). Aquesta experiència els retorna la confiança. Però provoca la pregunta clau: “qui deu ser aquest que fins el vent i l'aigua l'obeeixen?”

Aquesta pregunta troba la seva resposta al final de l'Evangelí de Marc, posant-la en boca precisament del centurió romà: “Verdaderament aquest home era Fill de Déu” (Mc 15,39).

Però abans han de passar moltes coses perquè els deixebles “entenguin” el vent i les aigües que “obeeixen” Jesús... En el relat d'avui, l'Amor de Déu pren la forma d'un home adormit, amb el cap reclinat (mort), però capaç de calmar la (nostra) tempestat.

La “dormició” d'aquest home que està “amb nosaltres a la barca” no significa l'actitud absent d'algú que es despreocupa de la barca i dels seus navegants, sinó la presència d'aquell que viu en forma de “vida donada” per ser en nosaltres “vida rebuda”. “Encara no teniu fe?”

Segons sembla, també avui molts “deixebles” tenen por que l'Església no pugui aguantar el vent i les onades, mentre Jesús dorm a la “barca” reclinat en un coixí. Però, ni que estigui “adormit” continua dient-nos: Per què sou tan porucs? Encara no teniu fe?

Vicent Llabrés

Iconografia en claves de bóveda (13)

Guillermo Pons Pons

Foto: Toni Barber

San Pedro Apóstol

Iglesia de Santa María de Maó (1)

La construcción de la actual iglesia de Santa María de Maó se llevó a cabo durante el siglo XVIII sustituyendo a la anterior, edificada a raíz de la conquista de Alfonso III de Aragón en el siglo XIII. La primera piedra del nuevo templo fue bendecida y colocada el 12 de agosto de 1748 y seis años después, el 30 de junio de 1754, se cerraba la primera bóveda, que cubre el primer tramo de la nave, que es el inmediato a la actual puerta mayor.

La estructura de todas las claves de bóveda de la iglesia obedece a un mismo diseño y se distingue por la gran dimensión y forma acampanada de estas enormes piezas colgantes a las que confluyen en este caso seis brazos de arquerías de la bóveda de estilo ojival. Todas las claves en su amplia cara inferior están adornadas con hermosos relieves a color, perfectamente esculpi-

dos y decorados. Parece indudable que esa labor se debe a una misma mano. Es lamentable que desconozcamos los nombres tanto del arquitecto de estas muy singulares bóvedas, como del escultor de los relieves.

Sólo sabemos que el maestro mayor en los inicios de la obra se llamaba Martí Amorós.

La figura que aparece en la clave de este primer tramo de la nave corresponde al apóstol san Pedro, cuya fiesta se había celebrado el día anterior al que consta como el del cierre de la bóveda respectiva. En el relieve san Pedro aparece revestido con túnica verdosa y manto rojo, con ribetes dorados; lleva en su mano izquierda un sencillo bastón, símbolo de autoridad y de servicio. En el trasfondo se distingue, como un tanto apagada y sobre una tronco, el gallo alusivo a las negaciones y al arrepentimiento del príncipe de los apóstoles, el cual con su mano derecha y un tanto envuelta con su manto parece sostener una piedra tallada, en referencia a la palabras de Cristo: *Tú eres Pedro y sobre esta piedra edificaré mi Iglesia* (Mt 16,18).

agenda

Festa de Sant Joan Baptista

-A Ciutadella:

-Dimecres 23 de juny l'ermita de Sant Joan de Missa celebrarà, a les 20 h, les Vespres de Sant Joan Baptista.

*L'ermita romandrà oberta de les 17 a les 22 hores per poder visitar l'ermita, i aquelles famílies que vulguin passar una estona al pati i fer la bereneta en família ho podran fer, sempre tenint en compte les mesures de seguretat i d'higiene, i els aforaments previstos i vigents en aquell moment.

-Dijous 24 de juny, missa de Sant Joan presidida pel bisbe Mons. Francesc, a les 12 h, a la Catedral de Menorca. Acte obert a la participació de tots els fidels. S'han de complir les normes sanitàries vigents.

-A Maó:

Dijous 24 de juny celebració de l'Eucaristia, a les 18.30 h, a l'ermita de Sant Joan dels Vergers. Es mantindran totes les normes de seguretat. Aquest any no hi haurà bereneta popular.

Excursió final de curs de la CONFER

Dissabte 26 de juny excursió dels religiosos i religioses de la nostra diòcesi. Serà a les 10.30 h amb una visita Lithica i, tot seguit, missa a la capella de les Carmelites i dinar de germanor.

Horari Misses Estiu

A partir d'aquest cap de setmana comença a regir el nou horari de les misses per l'estiu. Us podeu informar dels horaris a les vostres parròquies i centres de culte com també a la pàgina web del Bisbat de Menorca.

notícies nostres

Els Equips de la Mare de Déu celebren el final de curs

Diumenge 6 de juny, coincidint amb la festa solemne del Corpus, els Equips de la Mare de Déu de Menorca ens vam reunir en una trobada festiva a la Capella de Cala'n Blanes, a Ciutadella, per celebrar la fi d'un curs que ha estat diferent, marcat per les condicions restrictives d'una pandèmia de llarga durada que, tanmateix, no ha impedit que els EMD de Menorca hagin pogut mantenir activa la seva vitalitat, adaptada a les noves circumstàncies.

En un entorn ideal, ens vam aplegar un nombrós conjunt de matrimonis per celebrar l'eucaristia, presidida pel nostre bisbe Francesc, qui, com acostuma a fer habitu-

alment, va acceptar la invitació, mostrant així el seu recolzament i afecte pel nostre Moviment. L'eucaristia va ser molt viva i participada; membres dels diferents equips es van encarregar de les lectures, pregàries, acció de gràcies i dels cants en una joiosa celebració de la fe, compartida intensament. En acabar la celebració hi va haver un temps per intercanviar impressions per part de les parelles assistents de quines han estat les respectives experiències d'un curs que ha acabat satisfactòriament. Ara toca aprofitar bé l'obligat parèntesi estiuenc i renovar la il·lusió per reprendre un nou curs que esperam sigui millor.

Diego Dubón-Teresa Jansà

Mn. Josep Salord i Farnés (1911-1970) (1)

A LES ESPATLLES DE MOSSÈN SALORD

Als vitralls de la meravellosa catedral gòtica de Chartres, s'hi poden veure representades les figures dels quatre evangelistes, asseguts, cadascun d'ells, a becoll d'un profeta. La imatge lliga amb un aforisme atribuït a Bernat de Chartres, personatge estretament vinculat al temple francès: «nosaltres som com nans a les espatlles de gegants». Segons aquest teòleg del segle XII, la tasca de qui ens ha precedit ens permet avançar cap al futur amb una millor perspectiva.

Aquestes paraules, aplicades a la realitat menorquina, ens menen indefectiblement a Josep Salord i Farnés (Ciutadella, 1911-1970). Gràcies a la tasca incansable, gegantina, que desenvolupà en el món de la cultura del segle passat, podem caminar còmodament asseguts a les seves espatlles. Ara bé, malgrat la dimensió de la seva obra, el fet d'haver-la duta a terme principalment durant els anys foscos de la dictadura franquista havia fet que, gairebé mig segle després d'haver traspasat —i malgrat un primerenc homenatge de l'ajuntament de Ciutadella, el 1978, que el nomenà *Fill predilecte* de la població—, no fos suficientment (re)coneguda.

Amb motiu de l'èxit de la jornada d'estudi i d'homenatge que, per tal de pal·liar aquestes mancances, la secció de Llengua i Literatura de l'IME va dedicar-li el 2018, en què es va posar en valor el llegat de Salord i Farnés en el context de la història cultural de l'illa, l'entitat va apostar per la publicació de les aportacions de la jornada (enriquides amb una sèrie d'annexos que n'arrodoneixen els continguts) en forma de llibre, per tal d'arribar a la major quan-

titat de públic possible, amb l'objectiu de poder conèixer i reconèixer l'autor, d'una banda, i d'eixamplar els estudis centrats en la vida cultural illenca del segle XX i, conseqüentment, d'esperonar-ne futures investigacions, de l'altra. *Homenatge a Josep Salord i Farnés. Textos i estudis*, aparegut el 2020, va esdevenir, a més, el fruit més destacat de la commemoració del cinquantenari de la mort de l'autor.

El volum s'inicia amb un breu recorregut per la biografia d'aquest sacerdot solitari, constant, humà i modest, en paraules de Joan Febrer —l'encarregat, amb Joan Francesc López Casasnovas, de fer-ho—, abans de resseguir-ne la tasca intel·lectual. Per a situar-nos-hi, Josefina Salord, a partir de la feina feta per Joana Moll, exposa la complexa xarxa cultural que, a partir de la correspondència que va mantenir amb una sèrie de personalitats de l'època, d'entre les quals destaca Francesc de Borja Moll, va teixir mossèn Salord.

Els esforços erudits del nostre homenatjat es van centrar, principalment, en tres àmbits, que ocupen la part central dels estudis del llibre. El primer, l'historiogràfic, presentat per Miquel Àngel Casasnovas, s'inicià abans de la Guerra Civil a recer del *Full menorquí*, tot i que es desenvolupà de manera destacada durant els anys cinquanta, amb edicions crítiques de textos, articles i conferències en què palesà un interès especial per dues dates que considerava fundacionals del poble menorquí: el disset de gener i el nou de juliol.

El segon, molt lligat amb l'anterior, i de què dona compte Antoni-Joan Pons, va ser

La primera comunió de Josep Salord. Arxiu familiar Bagur Salord

el dels estudis literaris, en què recuperà textos antics de la nostra literatura, d'entre els quals caldria destacar els relacionats amb la literatura medieval de temàtica mariana (especialment de l'anomenat *Sant Traspàs*), un àmbit que tracta de manera específica, en el llibre, Jaume Mascaró.

Finalment, en tercer lloc, Andreu Vidal exposa la defensa aferrissada de l'ús del català en la litúrgia feta per Salord en el moment en què el Concili Vaticà II (1962) obrí la porta a emprar-hi les llengües vernacles, una expressió que, en plena dictadura, es va voler aprofitar a favor de la llengua del règim, el castellà. El nostre sacerdot participà públicament en la polèmica (la «batalla de les misses en vernacle») que es generà al voltant de la tria, amb una sèrie d'articles a la premsa del moment en què defensà la seva posició, favorable a la llengua pròpia dels menorquins, amb una sèrie d'arguments que, encara, són plenament rigorosos i actuals.

El llibre recull, a continuació, els testimonis que, en forma de taula rodona, oferiren tres persones que conegueren i tractaren Josep Salord: Josep Sastre, Joan Pons Moll i Andreu Vidal. També inclou una interessantíssima secció fotogràfica i, finalment, uns annexos amb documents d'època que arrodoneixen aquesta primera aproximació bibliogràfica a una figura gegantina de la nostra cultura, que conviden el lector a seure a les seves espatlles per a veure-hi millor i avançar cap al futur.

Ismael Pelegrí i Pons
(Institut Menorquí d'Estudis)

Grup escolar dels Salesians de Ciutadella. J. Salord és probablement el primer de la segona fila a la dreta al costat de Josep Pons Lluch.

Arxiu Pons Lluch